

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про державні резерви

Цей Закон визначає правові, організаційні та фінансово-економічні засади формування, розміщення, зберігання, переміщення, поставки, резервування, освіження, відпуску матеріальних цінностей державних резервів, а також створення та функціонування Єдиного реєстру державних резервів.

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

1) відповідальне зберігання державного матеріального резерву – послуга із зберігання з дотриманням необхідних умов для забезпечення належної якості відповідної кількості закладених до державних резервів матеріальних цінностей у суб'єктів господарювання незалежно від форми власності (резидентів та нерезидентів), у тому числі поза межами території України, відповідно до порядку та умов, визначених цим Законом та договором;

2) відповідальне зберігання мобілізаційного резерву – зберігання з дотриманням необхідних умов для забезпечення належної якості відповідної кількості закладених до державних резервів матеріальних цінностей у суб'єктів господарювання, які залучаються до виконання мобілізаційних завдань (замовлень);

3) відповідальні зберігачі – суб'єкти господарювання незалежно від форми власності (резиденти та нерезиденти), які надають послуги з відповідального зберігання, у тому числі поза межами території України, відповідно до порядку та умов, визначених цим Законом та договором;

4) відпуск матеріальних цінностей державних резервів – реалізація чи безоплатна передача матеріальних цінностей державних резервів визначеному одержувачу (споживачу) або їх продаж на електронному аукціоні, що проводиться в електронній торговій системі (ЕТС), у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

5) державний матеріальний резерв – запас матеріальних цінностей, що складається із запасів сировинних, паливно-енергетичних, матеріально-технічних ресурсів, промислових і продовольчих товарів, лікарських засобів та медичних виробів, призначених для використання у мирний час, а також в особливий період;

6) державні резерви – особливі державні запаси матеріальних цінностей, призначені для цільового використання в порядку, встановленому цим Законом;

7) Єдиний реєстр державних резервів (далі – Реєстр резервів) – єдина державна інформаційно-комунікаційна система, яка містить відомості про запаси матеріальних цінностей державних резервів та забезпечує їх облік, узагальнення і формування звітності;

8) закладення матеріальних цінностей до державних резервів – прийняття матеріальних цінностей для зберігання в державних резервах;

9) зберігання державних резервів – забезпечення збереження з дотриманням відповідних умов для забезпечення належної якості відповідної кількості закладених до державних резервів матеріальних цінностей до прийняття в установленому порядку рішення про їх відпуск без надання права користуватися цими цінностями;

10) знищення матеріальних цінностей державних резервів – механічна, фізико-хімічна, біологічна чи інша обробка та розміщення (захоронення) матеріальних цінностей або їх залишкових компонентів у спеціально визначених місцях;

11) мобілізаційний резерв – запас матеріальних цінностей, призначений для забезпечення розгортання в особливий період виробництва військової та іншої промислової продукції, харчових продуктів, ремонту військової техніки та майна, а також розгортання в особливий період робіт з відновлення залізничних та автомобільних шляхів, морських і річкових портів, аеродромів, ліній та інфраструктури електронних комунікаційних мереж, газо-, нафтопродуктопроводів, у тому числі внутрішньопромислових систем енерго- і водопостачання та водовідведення, для організації безперебійної роботи промисловості, транспорту, електронних комунікацій, надання медичної допомоги;

12) недопоставка (неповне закладення) – неповне виконання умов договору поставки, що полягає у поставці матеріальних цінностей для закладення до державних резервів у меншій кількості, ніж передбачено договором;

13) незабезпечення збереження – допущення псування або погіршення якості, невідповідності кількості, перевищення строку зберігання (терміну придатності), знищення, викрадення або самовільне відчуження матеріальних цінностей державних резервів;

14) незнижуваний запас – мінімальний постійно підтримуваний рівень зберігання матеріальних цінностей у державному матеріальному резерві;

15) номенклатура матеріальних цінностей державного матеріального резерву – перелік найменувань матеріальних цінностей державного матеріального резерву, що підлягають закладенню до державного матеріального резерву, норми їх накопичення, у тому числі незнижуваний запас;

16) освіження запасів державних резервів – відпуск матеріальних цінностей державних резервів у зв'язку із закінченням встановленого частиною першою статті 15 цього Закону строку зберігання (терміну придатності) матеріальних цінностей, тари, упаковки, а також внаслідок виникнення обставин, які можуть призвести до псування або погіршення якості продукції до закінчення строку її зберігання, за умови одночасної або наступної поставки і закладення до державних резервів матеріальних цінностей у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

17) освіження без розриву в часі – відпуск матеріальних цінностей державних резервів у зв'язку із закінченням строку зберігання (терміну придатності) матеріальних цінностей, тари, упаковки, а також внаслідок виникнення обставин, які можуть призвести до псування або погіршення якості продукції до закінчення строку її зберігання, за умови одночасної поставки і закладення до державних резервів такої самої кількості матеріальних цінностей, які здійснює резервант самостійно відповідно до договору резервування;

18) переміщення матеріальних цінностей державних резервів – перевезення (транспортування) матеріальних цінностей державних резервів з одного місця знаходження до іншого місця відповідального зберігання у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

19) переробка матеріальних цінностей державних резервів – технологічні операції, пов'язані із зміною фізичних, хімічних чи біологічних властивостей матеріальних цінностей з метою їх підготовки до утилізації або подальшого використання, за умови відповідності їх вимогам законодавства;

20) поповнення – підтримання рівня накопичення запасів державних резервів;

21) поставка – закупівля і доставка матеріальних цінностей з метою їх закладення до державних резервів, а також розміщення у відповідальних зберігачів з оформленням відповідних документів;

22) реалізація – продаж матеріальних цінностей державних резервів визначеному Кабінетом Міністрів України одержувачу (споживачу) або їх продаж на електронному аукціоні, що проводиться в електронній торговій системі (ЕТС), у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

23) резервант – суб'єкт господарювання незалежно від форми власності (резидент), який відповідає встановленим Кабінетом Міністрів України критеріям щодо можливості виконання функцій резервування та з яким укладено договір резервування, а також іноземна компанія чи організація (нерезидент), яка відповідає встановленим Кабінетом Міністрів України критеріям щодо можливості виконання функцій резервування та з якою укладено відповідний договір згідно з нормами міжнародного права;

24) резервування – формування запасів матеріальних цінностей державного матеріального резерву шляхом їх викупу центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, у резервантів, які самостійно забезпечують їх зберігання та освіження без розриву у часі;

25) розбронювання матеріальних цінностей мобілізаційного резерву – відпуск матеріальних цінностей з мобілізаційного резерву без наступного їх повернення;

26) самовільне відчуження – використання чи реалізація відповідальним зберігачем або резервантом матеріальних цінностей державних резервів, що перебувають у нього на відповідальному зберіганні або зарезервовані, без відповідного рішення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів;

27) стратегічні потреби України – потреби держави в запасах сировинних, матеріально-технічних та продовольчих ресурсів, лікарських засобів та медичних виробів, необхідних для забезпечення національної безпеки, стабілізації економіки та виконання першочергових робіт під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

28) утилізація матеріальних цінностей державних резервів – використання матеріальних цінностей як вторинних матеріальних чи енергетичних ресурсів з дотриманням норм екологічної безпеки;

29) формування державного матеріального резерву – закладення (поповнення) матеріальних цінностей державного матеріального резерву.

2. Для цілей цього Закону терміни "електронний аукціон", "адміністратор електронної торгової системи", "електронний майданчик", "електронна торгова система", "оператор електронного майданчика" вживаються у значеннях, наведених у Законі України "Про приватизацію державного і комунального майна".

Інші терміни вживаються в цьому Законі у значеннях, наведених у Податковому кодексі України, законах України "Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах", "Про національну безпеку України", "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію", інших законодавчих актах України.

Стаття 2. Складові державних резервів та їх призначення

1. Державні резерви складаються з державного матеріального резерву та мобілізаційного резерву.

2. Державний матеріальний резерв призначається для:

- 1) забезпечення потреб України в особливий період;
- 2) забезпечення стратегічних потреб України;
- 3) надання гуманітарної допомоги.

3. Мобілізаційний резерв призначається для забезпечення потреб України в особливий період.

Стаття 3. Організаційна система державного матеріального резерву

1. Організаційну систему органів та суб'єктів, які здійснюють формування, зберігання, резервування, освіження, відпуск матеріальних цінностей державного матеріального резерву, становлять:

- 1) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів;
- 2) відповідальні зберігачі;
- 3) резерванти.

2. Охорона підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, забезпечується підрозділами Національної гвардії України.

Пожежна безпека підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, забезпечується центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Стаття 4. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері державних резервів

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері державних резервів:

1) забезпечує формування державної політики у сфері державних резервів;

2) здійснює нормативно-правове регулювання у сфері державних резервів;

3) визначає пріоритетні напрями розвитку у сфері державних резервів;

4) узагальнює практику застосування законодавства у сфері державних резервів, розробляє пропозиції щодо його вдосконалення та вносить на розгляд в установленому порядку проекти законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України;

5) здійснює інші повноваження, визначені цим Законом та іншими законами України.

Стаття 5. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів

1. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів:

1) здійснює управління державним матеріальним резервом;

2) здійснює державний нагляд (контроль) за формуванням, зберіганням, освіженням, відпуском державних резервів у порядку, визначеному цим Законом;

3) здійснює методологічне, інформаційно-аналітичне, науково-методичне забезпечення роботи з формування, розміщення, зберігання, відпуску, переміщення та освіження запасів державних резервів;

4) організовує наукові дослідження з питань довготривалого зберігання матеріальних цінностей державних резервів;

5) погоджує пропозиції міністерств, інших центральних органів виконавчої влади щодо створення мобілізаційного резерву та розбронювання матеріальних цінностей мобілізаційного резерву;

6) здійснює планування обсягів щорічних поставок матеріальних цінностей до державного матеріального резерву відповідно до затверджених

Кабінетом Міністрів України норм накопичення матеріальних цінностей державного матеріального резерву;

7) здійснює відбір постачальників матеріальних цінностей до державного матеріального резерву відповідно до Закону України "Про публічні закупівлі";

8) укладає державні контракти (договори) на поставку та закладення матеріальних цінностей до державного матеріального резерву;

9) укладає договори відповідального зберігання матеріальних цінностей державного матеріального резерву;

10) укладає договори резервування матеріальних цінностей державного матеріального резерву;

11) забезпечує формування, розміщення, зберігання, освіження, відпуск матеріальних цінностей державного матеріального резерву;

12) здійснює адміністрування та ведення Реєстру резервів;

13) приймає рішення про розміщення на відповідальне зберігання матеріальних цінностей державного матеріального резерву на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери його управління;

14) застосовує фінансові санкції за порушення законодавства у сфері державних резервів;

15) здійснює інші повноваження, визначені цим Законом та іншими законами України.

2. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, для виконання своїх повноважень, визначених у частині першій цієї статті, та порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, має безоплатний доступ до реєстрів, баз даних, держателем (адміністратором) яких є державні органи або органи місцевого самоврядування, з дотриманням вимог Закону України "Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах", а також має право запитувати інформацію та документи в органів державної влади, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб незалежно від форми власності.

3. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, юридичні особи незалежно від форми власності зобов'язані надавати на запит центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, інформацію та документи протягом 14 робочих днів з дня отримання запиту, якщо у запиті не зазначено інший строк надання інформації та документів.

Стаття 6. Відповідальний зберігач та резервант

1. Відповідальним зберігачем та резервантом може бути суб'єкт господарювання незалежно від форми власності, який відповідає таким критеріям:

1) здійснення господарської діяльності у відповідній сфері не менше п'яти років;

2) наявність у користуванні (на весь строк відповідального зберігання (резервування) необхідних для відповідального зберігання (резервування) будівель, приміщень, сховищ, споруд тощо;

3) відсутність податкової заборгованості;

4) наявність договору про надання охоронних послуг та протипожежної безпеки.

Інші умови та критерії, зокрема щодо територіального розташування об'єктів, встановлюються у порядку, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

2. Відповідальним зберігачем та резервантом не може бути суб'єкт господарювання за наявності хоча б однієї з таких умов:

1) у статутному капіталі якого є частка держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором та/або державою-окупантом;

2) у якого кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами) є резиденти держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором та/або державою-окупантом;

3) у якого власниками статутного капіталу або прав голосу в юридичній особі є резиденти держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором та/або державою-окупантом;

4) щодо якого застосовано спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) відповідно до Закону України "Про санкції";

5) який зареєстрований в офшорній зоні (згідно з переліком, визначеним Кабінетом Міністрів України), має непрозору структуру власності (бенефіціарні власники не розкриті на 100 відсотків);

6) який зареєстрований згідно із законодавством держави, включеної Групою з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) до переліку держав, що не співпрацюють у сфері протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом;

7) у статутному капіталі якого є частка, що прямо чи опосередковано належить особам, зазначеним у пунктах 5 та/або 6 цієї частини;

8) який протягом останніх трьох років притягався до відповідальності за порушення, передбачене пунктом 4 частини другої статті 6, пунктом 1 статті 50 Закону України "Про захист економічної конкуренції", у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, що стосуються спотворення результатів тендерів;

9) який перебуває у стані припинення (реорганізації, ліквідації) або у процедурі банкрутства;

10) місцезнаходженням (місцем реєстрації) якого є держава, включена до переліку держав, що не виконують чи неналежним чином виконують рекомендації міжнародних, міжурядових організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення.

3. Порядок відбору відповідальних зберігачів та резервантів затверджується Кабінетом Міністрів України.

4. Положення цієї статті не поширюються на підприємства, установи та організації, що належать до сфери управління центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів.

Стаття 7. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення державних резервів

1. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення державних резервів здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, інших не заборонених законодавством джерел.

2. Держава гарантує повне і своєчасне фінансування державних резервів в обсязі, достатньому для їх належного забезпечення.

Стаття 8. Реєстр резервів

1. Реєстр резервів ведеться з метою:

1) обліку наявності та руху запасів державних резервів;

2) накопичення інформації про наявність та використання складських і виробничих потужностей відповідальних зберігачів та резервантів.

2. Держателем та адміністратором Реєстру резервів є центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, який здійснює заходи із створення, впровадження, ведення та адміністрування Реєстру резервів, створення та супроводження програмного забезпечення Реєстру резервів, відповідає за технічне і технологічне забезпечення,

збереження та захист відомостей, що містяться у Реєстрі резервів, розроблення та забезпечення функціонування програмного забезпечення для моніторингу руху матеріальних цінностей державних резервів.

3. Публічними реєстраторами Реєстру резервів є уповноважені посадові особи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів.

Створювачами інформації Реєстру резервів є уповноважені посадові або службові особи відповідальних зберігачів, резервантів, міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим.

Користувачами Реєстру резервів є уповноважені посадові особи органів державної влади, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України. Користування Реєстром резервів є безоплатним.

Користувачі відповідно до закону мають право отримувати інформацію з Реєстру резервів та зобов'язані дотримуватися вимог щодо її захисту відповідно до цього Закону, законів України "Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах" та "Про державну таємницю".

4. Об'єктами Реєстру резервів є відомості про норми накопичення, обсяги поставок, закладення, зберігання, освіження, відпуску та списання матеріальних цінностей державних резервів за напрямками, про фактичні запаси матеріальних цінностей, наявність та використання складських і виробничих потужностей відповідальних зберігачів та резервантів.

Порядок ведення Реєстру резервів та надання доступу до нього затверджується Кабінетом Міністрів України. Джерелом інформації Реєстру резервів є інформація, сформована створювачами шляхом подання публічним реєстраторам звітів про наявність матеріальних цінностей державних резервів. Інформація вноситься до Реєстру резервів протягом трьох днів з моменту її надходження до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів.

Витяги та звіти формуються Реєстром резервів автоматично за формами, затвердженими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері державних резервів.

5. Створення і функціонування програмно-технічних засобів Реєстру резервів та реєстрація права власності на них здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України, інших джерел, не заборонених законодавством.

6. Реєстр резервів є державною власністю. Майнові права інтелектуальної власності на комп'ютерну програму, що забезпечує діяльність Реєстру резервів та компіляції даних Реєстру резервів, належать державі в особі центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів.

Вилучення будь-яких документів або частин Реєстру резервів не допускається, крім випадків, передбачених законом.

Стаття 9. Номенклатура матеріальних цінностей державних резервів і норми їх накопичення

1. Номенклатура матеріальних цінностей державних резервів, норми їх накопичення, у тому числі рівень незнижуваного запасу, порядок їх формування та перегляду затверджуються Кабінетом Міністрів України.

2. Номенклатура матеріальних цінностей державних резервів формується за продовольчим, медичним, технічним, сировинним та енергетичним напрямками.

3. Перегляд номенклатури матеріальних цінностей державного матеріального резерву та норм їх накопичення здійснюється за потреби, але не менше ніж один раз на три роки, а номенклатури матеріальних цінностей мобілізаційного резерву – за потреби.

4. Обсяги щорічних поставок матеріальних цінностей до державного матеріального резерву відповідно до затверджених Кабінетом Міністрів України норм накопичення в першочерговому порядку плануються під час формування замовлень на поставку продукції для державних потреб та забезпечуються відповідними коштами за рахунок Державного бюджету України на відповідний рік з урахуванням накопичених матеріальних цінностей державного матеріального резерву за попередні роки.

5. У разі потреби Кабінет Міністрів України приймає рішення про закупівлю і закладення матеріальних цінностей до державного матеріального резерву понад встановлені норми накопичення для їх цільового використання з визначенням джерел фінансування таких закупівель.

6. Зведені відомості про номенклатуру та норми накопичення, про загальні обсяги поставок, закладення, зберігання, освіження та відпуску, а також про фактичні запаси матеріальних цінностей державних резервів є державною таємницею, розголошення якої тягне за собою відповідальність у встановленому законом порядку.

Стаття 10. Формування державних резервів

1. Замовлення на поставку та закладення (поповнення) матеріальних цінностей державного матеріального резерву здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів.

Порядок формування державних резервів визначається Кабінетом Міністрів України.

Типова форма державного контракту (договору) поставки та закладення матеріальних цінностей до державних резервів затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері державних резервів.

2. Замовниками на постачання (поповнення) матеріальних цінностей до мобілізаційного резерву є центральні та місцеві органи виконавчої влади, яким у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку встановлено мобілізаційні завдання (замовлення).

3. Балансоутримувачем матеріальних цінностей державного матеріального резерву є центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів.

Балансоутримувачами матеріальних цінностей мобілізаційного резерву є міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, яким встановлено мобілізаційні завдання (замовлення).

4. Запаси державних резервів не підлягають відчуженню, у тому числі примусовому, накладенню арешту, притриманню, використанню як застави або в інших випадках, що перешкоджають використанню матеріальних цінностей державних резервів за призначенням.

5. Запаси державних резервів, підприємства, установи та організації, інші об'єкти, які належать до сфери управління центрального органу виконавчої влади; що реалізує державну політику у сфері державних резервів, а також земельні ділянки, на яких вони розміщені, є державною власністю і не підлягають приватизації або відчуженню в інший спосіб.

6. Мобілізаційні резерви створюються на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форми власності відповідно до завдань, визначених Кабінетом Міністрів України міністерствам, іншим центральним і місцевим органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів.

Особливості формування і розміщення мобілізаційного резерву, здійснення поставок, порядок фінансування заходів, закладення і відпуску матеріальних цінностей мобілізаційного резерву, відшкодування витрат з проведення операцій створення, накопичення, подання та проходження звітності про їх рух, порядок освіження та розбронювання матеріальних цінностей мобілізаційного резерву визначаються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 11. Зберігання, розміщення та переміщення державних резервів

1. Запаси матеріальних цінностей державного матеріального резерву розміщуються на підприємствах, в установах та організаціях, які можуть забезпечити відповідальне зберігання матеріальних цінностей державного матеріального резерву.

Запаси матеріальних цінностей державного матеріального резерву, розміщені на відповідальне зберігання та резервування, підлягають обов'язковому страхуванню на випадок втрати, псування, пошкодження, знищення, у тому числі внаслідок стихійних лих, техногенних катастроф, нещасних випадків, протиправних дій третіх осіб.

Номенклатура матеріальних цінностей державного матеріального резерву, що підлягають страхуванню, визначається Кабінетом Міністрів України.

Договір страхування матеріальних цінностей державного матеріального резерву укладається на користь держави відповідальним зберігачем, резервантом із страховиком, якому присвоєно найвищий рейтинг фінансової стійкості (надійності) за Національною рейтинговою шкалою уповноваженим Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку рейтинговим агентством.

Для державних підприємств, установ та організацій, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, а також для суб'єктів господарської діяльності незалежно від форми власності, визнаних відповідно до законодавства України суб'єктами господарювання, що займають монопольне (домінуюче) становище на ринку, відповідальне зберігання матеріальних цінностей державного матеріального резерву є обов'язковим.

2. Запаси державного матеріального резерву можуть розміщуватися:

1) на відповідальне зберігання у відповідальних зберігачів на підставі укладених договорів відповідального зберігання. Типова форма договору про відповідальне зберігання матеріальних цінностей державного матеріального резерву встановлюється Кабінетом Міністрів України;

2) у резервантів (резидентів) на підставі договорів резервування. Типова форма договору резервування з резервантом (резидентом) встановлюється Кабінетом Міністрів України.

3. Запаси державного матеріального резерву можуть розміщуватися поза межами території України у відповідальних зберігачів та/або у резервантів (нерезидентів), які відповідають вимогам, визначеним статтею 6 цього Закону, на підставі відповідних договорів, укладених згідно з нормами міжнародного права.

Запаси державного матеріального резерву не можуть розміщуватися на території іноземної держави, яку відповідно до рішення Верховної Ради України визнано державою-агресором та/або державою-окупантом, або яка своїми діями сприяє збройній агресії проти України, або щодо якої застосовано спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції).

Виконання відповідальним зберігачем та/або резервантом (нерезидентом) своїх зобов'язань забезпечується міжнародною банківською гарантією, що надається банком-гарантом, який відповідає критеріям фінансової стійкості згідно з міжнародною системою індикаторів, відповідно до уніфікованих правил для гарантій та інших міжнародних документів, що регулюють питання здійснення операцій за гарантіями, на повну вартість матеріальних цінностей, що розміщуються на відповідальне зберігання або резервування, та діє протягом усього строку дії відповідного договору.

Перелік видів матеріальних цінностей, розміщення яких дозволяється за межами території України, визначається Кабінетом Міністрів України.

Відповідальні зберігачі та/або резерванти (резиденти) на першу вимогу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, зобов'язані надати відповідні документи, забезпечити безперешкодний доступ до місць зберігання державного матеріального резерву, а також забезпечити технічні можливості та сприяти визначенню їх обсягів, складу та якості.

4. Переміщення матеріальних цінностей державного матеріального резерву здійснюється за рішенням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, у разі виникнення загрози втрати або пошкодження матеріальних цінностей державного матеріального резерву за зверненням відповідальних зберігачів, резервантів.

Рішення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, про переміщення матеріальних цінностей державного матеріального резерву погоджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері державних резервів.

Порядок переміщення матеріальних цінностей державного матеріального резерву встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Переміщення матеріальних цінностей мобілізаційного резерву здійснюється за рішенням міністерства, іншого центрального або місцевого органу виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 12. Вимоги щодо якості матеріальних цінностей державних резервів

1. Матеріальні цінності, що постачаються до державних резервів, мають відповідати вимогам, встановленим законодавством щодо безпечності визначених видів продукції, що підтверджується відповідними документами, протягом усього строку зберігання.

Стаття 13. Відпуск матеріальних цінностей державних резервів

1. Державні резерви є недоторканими і використовуються за рішенням Кабінету Міністрів України, крім випадків, визначених частинами четвертою та шостою цієї статті.

Про прийняття рішення про відпуск матеріальних цінностей державного матеріального резерву для забезпечення стратегічних потреб держави, для забезпечення потреб держави в особливий період та для надання гуманітарної допомоги Кабінет Міністрів України звітує перед Верховною Радою України.

2. Відпуск матеріальних цінностей державних резервів здійснюється:

- 1) у порядку розбронювання;
- 2) у зв'язку з їх освіженням;
- 3) для забезпечення стратегічних потреб України;
- 4) для забезпечення потреб України в особливий період;
- 5) для надання гуманітарної допомоги.

Порядок відпуску матеріальних цінностей державних резервів шляхом їх продажу на електронних аукціонах, функціонування ЕТС, організації та проведення електронних аукціонів, визначення розміру, порядку сплати та повернення гарантійних та реєстраційних внесків, винагороди операторів електронних майданчиків, плати на розвиток ЕТС, а також адміністратор ЕТС, визначаються Кабінетом Міністрів України.

3. Продаж матеріальних цінностей мобілізаційного резерву, що підлягають розбронюванню, здійснюється міністерствами, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим на електронних аукціонах, що проводяться в ЕТС, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

4. Відпуск матеріальних цінностей державного матеріального резерву, що підлягають освіженню (поновленню), здійснюється за рішенням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів.

5. Відпуск матеріальних цінностей державного матеріального резерву для забезпечення стратегічних потреб України здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, за рішенням Кабінету Міністрів України, яке приймається за поданням міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

6. Відпуск матеріальних цінностей державного матеріального резерву для надання гуманітарної допомоги здійснюється за рішенням Кабінету Міністрів України, погодженим з комітетом Верховної Ради України, до компетенції якого належать питання державних резервів, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

7. Відпуск матеріальних цінностей мобілізаційного резерву в разі настання особливого періоду здійснюється відповідно до Закону України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію".

Стаття 14. Списання матеріальних цінностей державних резервів з подальшою їх переробкою, утилізацією чи знищенням

1. Списанню підлягають матеріальні цінності державних резервів, відпуск яких не може бути здійснений у зв'язку з втратою ними якісних характеристик та/або із закінченням строку зберігання (терміну придатності) відповідно до законодавства, у разі якщо вони заборонені до використання та підлягають вилученню з обігу, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, з подальшою переробкою, утилізацією чи знищенням.

Рішення про списання матеріальних цінностей державного матеріального резерву приймається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів. Рішення про списання матеріальних цінностей мобілізаційного резерву приймається міністерствами, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим (балансоутримувачем).

Матеріальні цінності державних резервів, щодо яких прийнято рішення про списання з подальшою переробкою, підлягають реалізації для подальшої переробки у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

2. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, приймає рішення про утилізацію або знищення матеріальних цінностей державного матеріального резерву у разі встановлення їх невідповідності вимогам нормативно-правових актів та нормативних документів.

Примірна форма договору про реалізацію матеріальних цінностей державного матеріального резерву для подальшої їх переробки затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері державних резервів.

3. Міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим:

1) подають до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, звіт про переробку матеріальних цінностей мобілізаційного резерву;

2) приймають рішення про утилізацію або знищення матеріальних цінностей мобілізаційного резерву у разі встановлення їх невідповідності вимогам нормативно-правових актів та нормативних документів.

Примірна форма договору про реалізацію матеріальних цінностей мобілізаційного резерву для подальшої їх переробки затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері державних резервів.

4. Порядок утилізації, знищення матеріальних цінностей державних резервів затверджується Кабінетом Міністрів України. Отримана внаслідок переробки продукція має відповідати вимогам законодавства щодо безпечності продукції.

Стаття 15. Освіження запасів державних резервів

1. Освіження матеріальних цінностей державного матеріального резерву, що зберігаються у відповідальних зберігачів, проводиться за рішенням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, та здійснюється (крім лікарських засобів та медичних виробів) після спливу 50, але не більше 70, відсотків строку зберігання (терміну придатності), а також у разі погіршення їх якості – до закінчення строку зберігання (терміну придатності).

Особливості освіження лікарських засобів та медичних виробів визначаються у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Порядок освіження матеріальних цінностей державного матеріального резерву затверджується Кабінетом Міністрів України.

2. Матеріальні цінності державного матеріального резерву, що розміщуються у резервантів (резидентів), освіжуються ними самостійно без розриву в часі відповідно до договору резервування.

3. Матеріальні цінності державного матеріального резерву, що розміщуються у резервантів (нерезидентів), освіжуються ними самостійно без

розриву в часі відповідно до договорів, укладених згідно з нормами міжнародного права.

4. Освіження матеріальних цінностей мобілізаційного резерву здійснюється балансоутримувачами.

5. У разі прийняття рішення про освіження запасів державних резервів шляхом їх продажу такий продаж здійснюється на електронних аукціонах, що проводяться в ЕТС, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Кошти, отримані внаслідок такої реалізації, спрямовуються на придбання та закладення до державного резерву аналогічних матеріальних цінностей.

Стаття 16. Державний нагляд (контроль) за формуванням, зберіганням, освіженням, відпуском матеріальних цінностей державних резервів

1. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, здійснює державний нагляд (контроль) за формуванням, зберіганням, освіженням, відпуском матеріальних цінностей державних резервів шляхом проведення планових та позапланових перевірок відповідальних зберігачів, резервантів, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, у тому числі на яких створені мобілізаційні резерви, у порядку, встановленому Законом України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності", з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

Державний нагляд (контроль) здійснюється посадовими особами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, у присутності керівника або особи, уповноваженої керівником відповідального зберігача та/або резерванта (резидента).

Планові та позапланові заходи державного нагляду (контролю) здійснюються за місцем провадження господарської діяльності відповідального зберігача та/або резерванта (резидента) або його відокремленого підрозділу в будь-який час доби незалежно від правил внутрішнього трудового розпорядку.

Відповідальні зберігачі та/або резерванти (резиденти) на першу вимогу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, зобов'язані надати відповідні документи, забезпечити безперешкодний доступ до місць зберігання державного матеріального резерву, а також забезпечити технічні можливості та сприяти визначенню їх обсягів, складу та якості.

2. Планові заходи державного нагляду (контролю) здійснюються органом державного нагляду (контролю) за діяльністю відповідального зберігача та/або резерванта (резидента), яка віднесена:

до високого ступеня ризику, – не частіше одного разу на рік;

до середнього ступеня ризику, – не частіше одного разу на два роки;

до незначного ступеня ризику, – не частіше одного разу на три роки.

3. За виявленими фактами порушення вимог цього Закону відповідальні зберігачі та резерванти несуть відповідальність, передбачену статтею 17 цього Закону.

З дати ознайомлення відповідального зберігача та/або резерванта (резидента) з актом, складеним за результатами контрольного заходу, відповідальному зберігачу та/або резерванту (резиденту) забороняється вчиняти будь-які правочини, наслідком яких стане зменшення вартості його активів до сумарної вартості матеріальних цінностей державних резервів, які передані йому для зберігання або зарезервовані.

Будь-які правочини, вчинені відповідальним зберігачем та/або резервантом (резидентом) після ознайомлення з актом, складеним за результатами контрольного заходу, вчинення яких призведе або може призвести до зменшення вартості його активів до сумарної вартості матеріальних цінностей державних резервів, які передані йому для зберігання або зарезервовані, є недійсними.

4. Міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим зобов'язані вести окремий облік мобілізаційних резервів та щокварталу подавати до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, інформацію про кількісні та якісні показники зберігання мобілізаційних резервів, місця зберігання за формою, що затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері державних резервів.

5. Для здійснення контрольних заходів уповноважені особи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, мають право:

1) безперешкодного доступу до приміщень органів державної влади, інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання незалежно від форми власності за службовим посвідченням та направленням, вільного доступу до будівель, споруд, приміщень та місць, у яких зберігаються матеріальні цінності державних резервів, а також до документів та інших матеріалів, необхідних для здійснення контрольних заходів;

2) відповідно до закону вимагати необхідні документи та іншу інформацію, у тому числі з обмеженим доступом, у зв'язку з реалізацією своїх повноважень щодо здійснення контрольних заходів;

3) отримувати в межах своєї компетенції письмові пояснення від посадових осіб та службових осіб органів державної влади, інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання незалежно від форми власності та інших працівників.

Стаття 17. Відповідальність за порушення у сфері державних резервів

1. У разі прострочення поставки матеріальних цінностей до державних резервів постачальник сплачує пеню у розмірі 2 відсотки вартості недопоставлених матеріальних цінностей за кожний день прострочення поставки до фактичного виконання зобов'язання з урахуванням недопоставленої кількості матеріальних цінностей.

2. У разі непоставки, недопоставки (неповного закладення) матеріальних цінностей до державних резервів постачальник сплачує штраф у розмірі 100 відсотків вартості непоставлених, недопоставлених (незакладених) матеріальних цінностей.

3. У разі поставки до державних резервів матеріальних цінностей, непридатних для тривалого зберігання, некомплектних або таких, що не відповідають умовам договору (контракту) щодо їх якості та асортименту, постачальник сплачує штраф у розмірі 50 відсотків вартості забракованих або таких, що не відповідають умовам договору (контракту), матеріальних цінностей та зобов'язаний протягом одного місяця замінити забраковані матеріальні цінності за власний рахунок.

У разі прийняття для подальшого закладення до державних резервів матеріальних цінностей, непридатних для тривалого зберігання, некомплектних або таких, що не відповідають умовам договору (контракту) щодо їх якості та асортименту, відповідальний зберігач сплачує штраф у розмірі 50 відсотків вартості забракованих або таких, що не відповідають умовам договору (контракту), матеріальних цінностей та зобов'язаний протягом трьох днів повернути забраковані матеріальні цінності постачальнику для їх заміни.

4. У разі поставки до державних резервів немаркованих або неналежно маркованих матеріальних цінностей чи матеріальних цінностей, поставлених у неналежній тарі (пакуванні), за використання засобів пакування, що не відповідають нормативно-правовим актам, постачальник сплачує штраф у розмірі 50 відсотків вартості зазначених матеріальних цінностей. Постачальник зобов'язаний протягом одного місяця замінити забраковані

матеріальні цінності, тару (пакування), відновити або виправити маркування за власний рахунок.

У разі прийняття для подальшого закладення до державних резервів немаркованих або неналежно маркованих матеріальних цінностей чи матеріальних цінностей, поставлених у неналежній тарі (пакуванні), за використання засобів пакування, що не відповідають нормативно-правовим актам, відповідальний зберігач сплачує штраф у розмірі 50 відсотків вартості зазначених матеріальних цінностей.

5. У разі виявлення прихованих виробничих дефектів у матеріальних цінностях, поставлених (закладених) до державних резервів незалежно від часу поставки (закладення) матеріальних цінностей до державних резервів і часу виявлення зазначених дефектів та за умови додержання встановлених режимів зберігання зазначених матеріальних цінностей, постачальник сплачує штраф у розмірі 20 відсотків їх вартості та зобов'язаний протягом одного місяця замінити забраковані матеріальні цінності за власний рахунок.

6. У разі якщо матеріальні цінності державних резервів не замінено у строки, передбачені частинами третьою, четвертою і п'ятою цієї статті, вони вважаються такими, що не поставлені та не закладені до державних резервів.

7. У разі необґрунтованої дострокової відмови від відповідального зберігання матеріальних цінностей державного матеріального резерву керівник відповідального зберігача (резидента) несе відповідальність, передбачену законом.

8. У разі порушення правил і умов зберігання, несвоєчасного освіження матеріальних цінностей державного матеріального резерву резерванти (резиденти) сплачують штраф у розмірі 100 відсотків вартості матеріальних цінностей державного матеріального резерву, щодо яких допущено порушення, виходячи з їх ринкової ціни на день виявлення факту порушення.

9. У разі незабезпечення збереження матеріальних цінностей державних резервів, у тому числі самовільного відчуження, з відповідальних зберігачів стягується штраф у розмірі 100 відсотків вартості зазначених матеріальних цінностей виходячи з їх ринкової ціни на день виявлення факту відсутності (самовільного відчуження), а також пеня виходячи з вартості відсутнього їх обсягу за кожний день до повного повернення матеріальних цінностей.

10. У разі виявлення факту відсутності зарезервованих матеріальних цінностей для державного матеріального резерву у резерванта (резидента) він сплачує штраф у розмірі 100 відсотків ринкової ціни відсутніх матеріальних цінностей на день виявлення такого порушення, а також пеню виходячи з вартості відсутнього їх обсягу за кожний день відсутності до повного резервування таких матеріальних цінностей.

У разі резервування матеріальних цінностей для державного матеріального резерву, непридатних для тривалого зберігання, некомплектних або таких, що не відповідають умовам договору резервування щодо їх якості

та асортименту, резерванти (резиденти) сплачують штраф у розмірі 50 відсотків вартості забракованих або таких, що не відповідають умовам договору резервування.

У разі резервування матеріальних цінностей для державного матеріального резерву немаркованих або неналежно маркованих матеріальних цінностей чи матеріальних цінностей, зарезервованих у неналежній тарі (пакуванні), використання засобів пакування, що не відповідають нормативно-правовим актам, резерванти (резиденти) сплачують штраф у розмірі 50 відсотків вартості зазначених матеріальних цінностей.

11. Розмір пені, передбачений частинами першою, дев'ятою і десятою цієї статті, обчислюється виходячи із подвійної облікової ставки Національного банку України, що діяла в період, за який сплачується пеня.

12. Сплата штрафних санкцій, передбачених цією статтею, не звільняє від виконання зобов'язань за відповідним договором.

13. Рішення про застосування фінансових санкцій у сфері державних резервів приймається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, є виконавчим документом та має відповідати вимогам Закону України "Про виконавче провадження".

Стаття 18. Оскарження рішень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів

1. Рішення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, про застосування фінансових санкцій, передбачених статтею 17 цього Закону, може бути оскаржено в судовому порядку.

Стаття 19. Відповідальність посадових осіб за порушення вимог цього Закону

1. Посадові особи, винні в порушенні вимог цього Закону, несуть відповідальність згідно із законом.

Стаття 20. Контроль за створенням, відпуском та використанням державного резерву

1. Контроль за створенням, відпуском та використанням Кабінетом Міністрів України державного резерву здійснює Верховна Рада України.

Стаття 21. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності через три місяці з дня його опублікування.

2. Визнати такими, що втратили чинність з дня набрання чинності цим Законом:

Закон України "Про державний матеріальний резерв" (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 13, ст. 112 із наступними змінами);

Постанову Верховної Ради України "Про введення в дію Закону України "Про державний матеріальний резерв" (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 13, ст. 113 із наступними змінами).

3. До приведення інших нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом їх норми діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

4. Єдиний реєстр державних резервів починає діяти не пізніше як через дев'ять місяців з дня набрання чинності актом Кабінету Міністрів України про можливість здійснення функцій і повноважень центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів.

5. Протягом дії воєнного стану, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, розміщення матеріальних цінностей державних резервів за межами України здійснюється виключно за відповідним рішенням Кабінету Міністрів України.

6. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) пункт 6 частини першої статті 268 Цивільного кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 40–44, ст. 356) викласти в такій редакції:

"б) на вимогу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, стосовно виконання зобов'язань, що випливають із Закону України "Про державні резерви";

2) частину сьому статті 137 Господарського процесуального кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 48, ст. 436) доповнити пунктом 4 такого змісту:

"4) накладення арешту на майно, запаси матеріальних цінностей державних резервів, передбачені Законом України "Про державні резерви", а також вжиття інших заходів забезпечення позову, що перешкоджають використанню матеріальних цінностей державних резервів за призначенням, встановленим законом";

3) частину четверту статті 150 Цивільного процесуального кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 48, ст. 436) доповнити абзацом другим такого змісту:

"Не допускається забезпечення позову шляхом накладення арешту на майно, запаси матеріальних цінностей державних резервів, передбачені Законом України "Про державні резерви", а також вжиття інших заходів забезпечення позову, що перешкоджають використанню матеріальних цінностей державних резервів за призначенням, встановленим законом";

4) абзац другий пункту 2 частини першої статті 8 Закону України "Про державну таємницю" (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 49, ст. 428; 2010 р., № 46, ст. 537; із змінами, внесеними Законом України від 17 липня 2020 року № 808–ІХ) викласти в такій редакції:

"про зміст мобілізаційних планів державних органів та органів місцевого самоврядування, мобілізаційні потужності, заходи мобілізаційної підготовки і мобілізації та обсяги їх фінансування, запаси та обсяги постачання стратегічних видів сировини і матеріалів, а також відомості про номенклатуру та норми накопичення, загальні обсяги поставок, закладення, зберігання, освіження та відпуску, а також фактичні запаси матеріальних цінностей державних резервів";

5) частину шосту статті 2 Закону України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності" (Відомості Верховної Ради України, 2007 р., № 29, ст. 389 із наступними змінами) після слів "звітності та верифікації викидів парникових газів" доповнити словами "державного нагляду (контролю) у сфері державних резервів";

6) частину першу статті 2 Закону України "Про Національну гвардію України" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 17, ст. 594 із наступними змінами) доповнити пунктом 8¹ такого змісту:

"8¹) охорона підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України".

7. Кабінету Міністрів України:

1) у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

прийняти нормативно-правові акти, що впливають із цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади нормативно-правових актів, що впливають із цього Закону;

2) у 2024 році поінформувати Верховну Раду України про стан виконання цього Закону.

Президент України

м. Київ
9 серпня 2023 року
№ 3310-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ